

تنش در قلمرو آرامش

«خانواده خلیج» روایت توأمان فراز و نشیب‌های یک خانواده کارآفرین و اقتصاد ایران است

بهترین کارگردانی

تقدیر از
جایزه شهید آوینی

توالی روایت‌های اول شخص

«بی‌قرار» درباره یکی از شهدای دفاع مقدس است که حاج قاسم سلیمانی ارادت ویژه‌ای به او داشت محمد علی فارسی به‌عنوان یکی از باتجربه‌ترین کارگردان‌های سینمای مستند که اغلب هم سراغ سوژه‌های دفاع مقدسی رفته است، شناخته می‌شود. در تازه‌ترین فیلم فارسی، شاهد روایت‌هایی درباره شهیدی هستیم که در دهه ۶۰ شهرت و محبوبیت بسیاری میان هم‌زمانش داشت. کارگردان مجموعه این روایت‌ها را مثل قطعات پازل کنار هم چیده تا مخاطب را با شهید یوسف الهی آشنا کند. شهیدی که حاج قاسم سلیمانی علاقه زیادی به او داشت و هم‌زمانش مقابل دوربین محمد علی فارسی، قرار گرفته‌اند تا نظرات یکدیگر را تکمیل کنند. لحن مستند «بی‌قرار» و فاصله‌ای که کارگردان از قطعیت می‌گیرد، «بی‌قرار» را به متفاوت‌ترین اثر محمد علی فارسی تبدیل کرده است.

محمد علی فارسی

روایت کارگردان

شهیدی که حاج قاسم شیفته‌اش بود

این فیلم مستند درباره یک شهید است که زندگی‌اش نسبت به شهدای دیگر که در موردشان فیلم ساخته شده، متفاوت است. مستند «بی‌قرار» با نگاهی غیر کلیشه‌ای به زندگی یک شهید پرداخته است. «بی‌قرار» تصویری تازه از یک شهید ارائه می‌دهد. با فاصله از نگاه‌های مرسوم به شهدا، قرار است در این مستند به زندگی شهیدی از بچه‌های لشکر ثارالله بپردازیم که شمایی متفاوت از قرائت رسمی از بسیجی‌های دوران جنگ دارد.

سال‌ها پیش، چه زمانی که در روایت فتح بودم و چه بعدتر که درباره جنگ کار می‌کردیم، بارها نام شهید یوسف الهی را در خاطرات دیگران شنیده بودم، اما نمی‌دانم چرا سراغش نرفتم؛ این ماجرا ادامه داشت تا اینکه یک اتفاق ویژه رخ داد و گویا کسی من را دعوت کرد که اکنون وقت ساخت این کار است.

حاج قاسم در وصیت‌نامه کتبی و در جمع همراهانش خواسته بود تا در کنار شهید یوسف الهی دفن شود، کنار شهید یوسف الهی اصلا قبر خالی وجود نداشت و این امکان برای پیکر حاج قاسم به سختی فراهم شد، تازه با آن وصیت، گویی به ذهنم رسید الان وقت ساخت مستندی درباره این شهید است بنابراین از زمان تشییع حاج قاسم فعالیت برای تولید این مستند شروع شد.

ما یک لیست ۸۰ نفره تشکیل دادیم و توانستیم ۳۰ نفر را برای این پروژه همراه کنیم که در نهایت حدود ۲۰ نفر را در قاب دوربین می‌بینید. در مصاحبه‌ها حرف‌های عجیبی زده شد اما تلاش ما بر این بود مواردی را استفاده کنیم که مستند بودند و چند نفر آن را نقل می‌کنند؛ از این رو بسیاری از موارد شهودی را نیاوردیم.

شناسنامه

کارگردان: محمد علی فارسی، ناظر کیفی: محمد مهدی طباطبایی‌نژاد، مدیر فیلمبرداری: حسن سیدی پریشان، صداگذار: آرش قاسمی آهنگساز: محمدرضا علیقلی. محصول مرکز گسترش سینمای مستند، تجربی و پویا نمایی

می‌شوند تا قطع بارانه دان مرغ و سویا و... خانواده خلیج در عین حال روایت تصویری دشواری‌های پیگیری‌های حقوقی در ایران نیز هست؛ اینکه قوانین کجا می‌تواند دست‌وپای تولیدکنندگان را ببندد و کجا تغییرات اندک و بسیار در آنها می‌تواند راهگشا باشد. بخشی از بار دراماتیک فیلم را پیگیری‌های حقوقی و قضایی و باز شدن روزنه‌های امید و بسته شدن آنها به دوش می‌کشند، اگرچه گاه خالی از ملال نیست. استفاده از فیلم‌های خانوادگی که با هندی کم (Handycam) فیلمبرداری شده‌اند، نه فقط تکه‌های روایت تاریخی را تکمیل می‌کند که وجه مستندگونه بدوی فیلم را تقویت می‌کند و به کمک یکدستی کار نیز می‌آید. شاید فیلمبرداری حرفه‌ای‌تر بیشتر از اینکه به فیلم کمک کند از انسجام کار کم می‌کند، حتی کندی آهنگ فیلم خیلی وقت‌ها در خدمت تقویت وجه مستندگونه بدوی است.

علاقه‌مند بودم به شکل موشکافانه به یک نمونه از خانواده‌هایی که با رویای بزرگ، کارشان را آغاز می‌کنند، بپردازم. نکته قابل توجه این است که ما از هر کسی (استادان و مستندسازان) خواستیم تا مستند را ببینند؛ یک داستان از تولیدکننده‌ای که از نزدیکی‌اش بود، تعریف کردند که چهار چنین مشکلی شده است.

در مورد همکاری با همسر مصطفی حاج قاسمی، باید بگویم ما اول با هم صحبت می‌کنیم، می‌نویسیم و جلسه می‌گذاریم. وقتی سر پروژه می‌رویم، دقیقاً می‌دانیم هر کس چه کاری قرار است انجام دهد. اگر می‌خواهیم قایی را ببندیم با هم به نتیجه می‌رسیم و بعد یکی با فیلمبردار صحبت می‌کند و یکی با سوژه‌ها. تقسیم کار داریم. البته هر کاری چالش‌های خودش را دارد ولی مهم این است که شیوه‌ای برای گفت‌وگو وجود داشته باشد که فکر می‌کنم در این چهارمین کار مشترک سینمایی، به این شیوه گفت‌وگو رسیده‌ایم.

شناسنامه

نویسنده و کارگردان: مریم الهامیان و مصطفی حاجی قاسمی، مدیر فیلمبرداری: علیرضا منصوری، تدوینگر: مصطفی حاجی قاسمی، صداپرداز: حامد حسین‌زاده، مدیر تولید: مهدی الهامیان، طراحی و ترکیب صدا: حسن مهدوی، تهیه‌کننده: مریم الهامیان.

مریم الهامیان

روایت کارگردان

مصائب خانواده کارآفرین

این مستند درباره یک خانواده است که در اواخر دهه ۷۰ و اوایل دهه ۸۰، پدر خانواده خیلی مشتاق است تولیدی راه‌اندازی کند و یک کار بزرگی انجام دهد. در واقع پدر علاقه‌مند است کار با ارزشی انجام دهد تا از آن راه درآمد داشته باشد و از لحاظ اقتصادی و اجتماعی رشد کند. به همین دلیل این خانواده از بومهن به گلپایگان اصفهان مهاجرت و در آنجا یک واحد صنعتی مرغ تخم‌گذار راه‌اندازی می‌کنند و به دلیل اینکه نقدینگی‌شان کم است از بانک وام می‌گیرند.

مستند خانواده خلیج مسائلی را نشان می‌دهد که خیلی از تولیدکننده‌ها با آن مواجه شده‌اند و شاید موانع تولید به حساب می‌آید که باعث می‌شود یک تولیدکننده با خود بگوید چرا چنین کاری انجام دادم. در این مستند تبعات مسائل را در پسران خانواده می‌بینیم و در نهایت مادر که برای حفظ خانواده و حفظ تولیدی تلاش می‌کند.

من در یک دوره از زندگی‌ام رشته مهندسی صنایع غذایی خواندم و دغدغه تولید داشتم؛ یعنی دوره‌ای به این فکر می‌کردم که یک واحد تولیدی بزنم. زمانی که با داستان این مستند از طریق یکی از پسران خانواده آشنا شدم و خودش هم تمایل داشت که این موضوع به مستند تبدیل شود، ابعادش را سنجیدم و متوجه شدم ما در کشور بحران تولید و تولیدکننده‌هایی را داریم که با آرزوهای بزرگ شروع می‌کنند اما با مشکلاتی روبه‌رو می‌شوند که شاید شکست بخورند و بعد تبدیل به بحران‌های جدی در خانواده می‌شود که تبعات سنگینی دارد. به‌طور کلی

